

BIZNES MIASTO ŚRODOWISKO

Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska

Roczna konferencja Regionalnego Programu Operacyjnego

Roczna konferencja Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego

Biznes, miasto, środowisko – Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska Wrocław, 9 listopada 2011 r.

Program konferencji

9.30 – 10.00 – Rejestracja uczestników

10.00 – 10.50 – **Korzystamy wszyscy! Podsumowanie osiągnięć RPO na Dolnym Śląsku**

Barbara Kaśnikowska, Dyrektor Departamentu Regionalnego Programu Operacyjnego Urzędu Marszałkowskiego

Daniel Ekiel, Dyrektor Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej

Co nas czeka? Przygotowania do okresu 2014–2020

Barbara Kaśnikowska, Dyrektor Departamentu Regionalnego Programu Operacyjnego Urzędu Marszałkowskiego

Wręczenie nagród laureatom konkursów:

- dla beneficjentów „Dolnośląski Lider RPO”
  - dla dziennikarzy i fotoreporterów „RPO w Twoich oczach”
- Jerzy Tutaj, Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

10.50 – 11.15 – **Przerwa kawowa**

11.15 – 12.30 – **Panele dyskusyjne:**

Nauka i biznes – razem czy osobno? – współpraca przy projektach badawczo-rozwojowych i innowacyjnych

prof. dr hab. inż. Edward Chlebus, Politechnika Wroclawska

prof. dr hab. inż. Maciej Chorowski, Prezes Zarządu Wroclawskiego Parku Technologicznego

dr Małgorzata Starczewska-Krzysztozek, Dyrektor Departamentu Analiz Ekonomicznych Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan

dr inż. Mieczysław Ciurla, Dyrektor Wydziału Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego

dr inż. Mieczysław Ciurla, Dyrektor Wydziału Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego

Nic w przyrodzie nie ginie – reforma gospodarki odpadów komunalnych na terenie Dolnego Śląska

Piotr Błaszczak, Dyrektor Wydziału Środowiska Urzędu Marszałkowskiego

Anna Regner-Mikluszka, Kierownik Działu Oplat Środowiskowych Urzędu Marszałkowskiego

dr inż. Ryszard Szpadt, Instytut Inżynierii Ochrony Środowiska Politechniki Wroclawskiej

Czy rewitalizujemy na niby? – trzy aspekty rewitalizacji: infrastrukturalny, społeczny, finansowy

dr Krzysztof Herbst, Wiceprezes zarządu, fundator Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych

Piotr Żak, Architekt Miasta Bolesławiec

Agnieszka Dawydzik, Zastępca Dyrektora Departamentu Koordynacji i Wdrażania Programów Regionalnych Ministerstwa

Rozwoju Regionalnego

12.30 – 13.30 Lunch

Obwodnica
Nowej Rudy
Wartość projektu:
19,64 mln zł
Dotacja:
9,27 mln zł

Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska

Czy chcieliby Państwo dostać ponad miliard euro?

1,2 miliarda euro tyle dostaliśmy z Unii Europejskiej na Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013.

Gdybyśmy chcieli je podzielić, na każdego Dolnoślązaka przypadłoby niespełna 420 euro. To niewiele, prawda? Wystarczyłoby na telewizor czy zmywarkę do naczyń.

Tymczasem za pieniądze z RPO WD zyskaliśmy dotychczas na Dolnym Śląsku ponad 70 km lepszych dróg, ponad 200 km kanalizacji i prawie 150 km wodociągów. Dla wielu miejscowości w naszym regionie to wielki skok w nowoczesność.

Prawie 30 szkół wzbogaciło się o nowe siedziby czy sale gimnastyczne, kilkanaście kolejnych przebudowano i nowocześniecono. Dolnośląskie uczelnie wyższe otwarcie mówią, że bez funduszy unijnych nie zmieniłyby się tak szybko na lepsze. Z programu regionalnego skorzystała większość z nich.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego w liczbach:

1553 wybranych do dofinansowania projektów o łącznej wartości ponad **7,7** miliarda złotych i dofinansowaniu **4,28** miliarda złotych;

5117 rozliczonych wniosków o płatność – na konta beneficjentów trafiło już ponad **1,8** miliarda złotych, czyli ponad jedna trzecia wszystkich pieniędzy, jakie możemy wypłacić w ramach RPO;

Dwadzieścia nowych, specjalistycznych wozów straży pożarnej czuwa nad naszym bezpieczeństwem na wypadek pożaru, powodzi i innych katastrof. Kilkanaście komisariatów policji osiągnęło standard europejski.

Część pieniędzy – 800 milionów złotych – trafi do dolnośląskich przedsiębiorców. Dla nich konkursy o dotacje organizuje działająca od 2008 r. Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca. W kilkunastu przeprowadzonych już naborach o dofinansowanie, unijne wsparcie otrzymały te firmy, które wdrażają innowacyjne pomysły, rozbudowują linie produkcyjne i bazę turystyczną, prowadzą działalność badawczo-rozwojową, chcą wprowadzić swoje produkty na nowe rynki krajowe i zagraniczne. Do podziału pozostało jeszcze 186 mln zł. Mogą się o nie starać np. podmioty zajmujące się produkcją energii ze źródeł odnawialnych.

A to jeszcze nie koniec...

1589 wniosków o dofinansowanie realizacji projektów złożonych przez przedsiębiorców. Wartość planowanych inwestycji to ponad **3,5** miliarda złotych;

432 dotowanych firm. Na ten cel przeznaczono ponad **572** miliony złotych;

(stan na 30.10.2011)

Innowacyjne technologie w firmie FEERUM
Wartość projektu: **4,99 mln zł**
Dotacja: **1,63 mln zł**

Nauka i biznes – razem czy osobno?

– współpraca przy projektach badawczo-rozwojowych i innowacyjnych

Polska ma jeden z najniższych poziomów nakładów na prace badawczo-rozwojowe w Unii Europejskiej. Wynosi on zaledwie 0,68% PKB. Dla porównania średnia unijna to 2%. A to i tak niewiele w porównaniu np. z Japonią, która na prace B+R wydaje 3,4% PKB i Chinami, które według szacunków w 2014 r. wydadzą więcej niż cała Unia Europejska.

Goniąc ideał

Aby walczyć z tymi dysproporcjami Unia wprowadziła strategię utworzenia tzw. europejskiej przestrzeni badawczej, zapewniającej pełną mobilność naukowców oraz osiągnięcia nakładów na badania i rozwój na poziomie 3% PKB. Uzyskanie takich wyników wymaga podjęcia szeregu kroków ułatwiających finansowanie działalności B+R, zniesienia barier administracyjnych i zwiększenia ulg podatkowych dla przedsiębiorstw innowacyjnych. Choć i tak wydaje się mało prawdopodobne, aby Polska w przeciągu 9 lat nadrobiła zaległości w tej dziedzinie i dogoniła najlepszych w Europie – Danię, Szwecję czy Finlandię.

Pojawiają się kluczowe pytania: Czy realizacja postawionego celu jest możliwa bez współpracy środowiska naukowego z przedsiębiorcami? Czy działając oddzielnie, grupy te mogą pozytywnie oddziaływać na wzrost innowacyjności na rynku? A może wzajemna współpraca zostanie tak czy inaczej wymuszona przez zmiany zachodzące w społeczeństwie i gospodarce?

Innowacyjni na start

Realizując kierunki rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, konieczne jest zwiększenie nakładów na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjność. Konieczne też wydaje się wprowadzenie selektywnego systemu podziału pieniędzy

Innowacyjność w liczbach:

3,9 miliona przedsiębiorstw jest zarejestrowanych w Polsce

316 tys. przedsiębiorstw działa na Dolnym Śląsku

22% wynosi odsetek firm innowacyjnych w Polsce. Dla porównania – w Niemczech to 72%

Średnio 3,9 miliona złotych wynoszą nakłady na innowacyjność dolnośląskiego przedsiębiorstwa. Jest to 7.

unijnych wspierających przedsiębiorstwa. Selektywnego, gdyż przeznaczonego dla firm działających w strategicznych i najbardziej perspektywicznych branżach. Takich, które mogą stać się wizytówką regionu, a nawet kraju. Na Dolnym Śląsku mogą to być na przykład biotechnologie, przemysł chemiczny, farmaceutyczny czy technologie informacyjne. Z punktu widzenia osiągania optymalnych wyników dla gospodarki, współistnienie i współpraca środowiska naukowego i biznesowego wydaje się logiczna. Przedsiębiorcy, aby osiągnąć maksymalizację wyników ekonomicznych, muszą wprowadzać nowe rozwiązania i technologie. To daje im najlepszą pozycję na rynku, pozycję lidera i innowatora. Przedsiębiorcy też najskuteczniej badają rynek pod kątem odbiorców – znają ich potrzeby, oczekiwania, marzenia...

Zwinąć komputer

Naukowcy z kolei mogą pomóc w spełnieniu tych marzeń, prowadząc badania nad nowymi technologiami, produktami i czyniąc niemożliwe – możliwym. Przykład? Produkcja na skalę przemysłową grafenu – materiału kilkaset razy bardziej wytrzymałego niż stal i niezwykle elastycznego. Pozwoli to na stworzenie np. kilkaset razy szybszych komputerów, mniejszych, bardziej oszczędnych, dających się nawet zwinąć. A to dopiero początek. Możliwości zastosowania nowego materiału są nadal badane. Jednak wynalezienie grafenu bez komercyjnego jego wykorzystania nie miałyby sensu. Byłoby wyłącznie ciekawostką laboratoryjną. A tak, pomysły znane wyłącznie z filmów science-fiction mogą stać się rzeczywistością. I właśnie w tym kierunku powinna pójść współpraca nauki i biznesu. W kierunku przelamywania granic i urzeczywistniania pomysłów, które do niedawna wydawały się jedynie fikcją.

wynik w kraju. Liderem jest województwo łódzkie – 8,2 miliona zł

9% dolnośląskich przedsiębiorstw ponosi wydatki na działalność badawczo-rozwojową

6% dolnośląskich przedsiębiorstw należy do klastrów lub konsorcjów naukowo-gospodarczych

Nic w przyrodzie nie ginie

– gospodarka odpadami komunalnymi na Dolnym Śląsku

Gdyby z odpadów zgromadzonych w Polsce usypać górę, to rozciągałaby się ona na długości kilometra i miała wysokość dwa razy większą niż Mont Everest.

Odpadowa historia

Pierwsze miejskie wysypiska odpadów komunalnych powstały w starożytnej Grecji 400 lat przed naszą erą. W III w. n.e. Rzymianie utworzyli służby odpowiedzialne za oczyszczanie miast. Natomiast powstanie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych datuje się dopiero na koniec XIX w. Powstał on w Nowym Jorku, a jego pomysłodawcą był pułkownik George E. Waring, zwany „apostolem czystości”. Z czasem jego pomysł zaczęto powielać i rozwijać na całym świecie. W Polsce system ten został zapoczątkowany bardzo późno – w pierwszej połowie lat 90-tych XX wieku. Niestety rezultaty tego systemu do dziś nie są zadowalające.

Odpadowa rewolucja

Rok 2012 zapoczątkuje nowy sposób gospodarowania odpadami komunalnymi w Polsce. Przyjęto bowiem rewolucyjne zmiany w przepisach prawa krajowego. Głównym celem reformy systemu jest:

- zmniejszenie ilości składowanych odpadów komunalnych,
- zapewnienie powstania odpowiednich instalacji do odzysku lub nieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- upowszechnienie prowadzenia selektywnego zbierania odpadów komunalnych „u źródła”,
- uszczelnienie obecnie funkcjonującego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- monitorowanie sposobu postępowania z odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości, przedsiębiorców oraz gminy.

Odpadowa rzeczywistość

Województwo Dolnośląskie rozpoczęło aktualizację Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (WPGO). W ciągu sześciu miesięcy od jego uchwalenia przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, gminy będą zobowiązane do dostosowania swoich

Ważne daty w gospodarce odpadami komunalnymi

od 1 stycznia 2012 r.

- obowiązuje zmieniona ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- zaczyna działać rejestr działalności regulowanej, gmina od tego dnia nie wydaje zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości

do 30 kwietnia 2012 r.

- przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości będą zobowiązani złożyć pierwsze sprawozdania

do 30 czerwca 2012 r.

- sejmik województwa przyjmuje uchwałę w sprawie aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz uchwałę w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, w której określone zostaną regiony oraz regionalne instalacje do zagospodarowania odpadów, stanowiącą akt prawa miejscowego

od 1 stycznia 2013 r.

- gminy są zobowiązane podjąć uchwały w sprawie stawek opłat, szczegółowych zasad ich ponoszenia, wzoru deklaracji i terminu złożenia pierwszych deklaracji
- przedsiębiorcy, którzy przed wejściem w życie zmienionej ustawy działali na podstawie zezwoleń na odbieranie odpadów komunal-

Segregacja odpadów w Nowej Rudzie
Wartość projektu: **631,9 tys.**
Dotacja: **537,1 tys.**

regulaminów utrzymania czystości i porządku. Ponadto podjęta zostanie uchwała sejmiku w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami, która będzie określała obszary gospodarki odpadami komunalnymi oraz regionalne instalacje do ich przetwarzania. Wskazane zostaną także regionalne instalacje niepełniające wymagań ochrony środowiska, których modernizacja nie jest możliwa z przyczyn technicznych lub nie jest uzasadniona z przyczyn ekonomicznych. Instalacje te będą zamykane, natomiast gminy korzystające z nich będą musiały zagospodarowywać odpady komunalne w wyznaczonej regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Rolą WPGO jest stworzenie m.in. systemu instalacji gospodarowania odpadami komunalnymi, spełniających wymagania ochrony środowiska. Jednak zapewnienie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i nieszkodliwiania odpadów, będzie należało do obowiązków gminy. Działalność ta będzie mogła być sfinansowana m.in. z opłat wnoszonych przez każdego mieszkańca za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Opłata ta przeznaczona będzie na funkcjonowanie całego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, tj. będzie pokrywała nie tylko ww. koszty dot. instalacji gospodarowania odpadów, ale także koszty odbierania, transportu, zbierania odpadów komunalnych, tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, a także obsługi administracyjnej tego systemu.

Przekazanie strumienia odpadów komunalnych „w ręce” gminy wiąże się także z koniecznością dokonania wyboru w drodze przetargu podmiotu odbierającego odpady z terenu całej gminy lub jej części (sektora).

Wprowadzenie reformy systemu zapewni objęcie 100% mieszkańców systemem odbierania i zagospodarowania odpadów, osiągnięcie poziomów recyklingu i odzysku oraz ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji.

nych od właścicieli nieruchomości, są obowiązani uzyskać wpis do rejestru

od 1 stycznia 2013 r.

- zaczynają obowiązywać zaktualizowane regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gmin
- rozpoczyna się kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu zapoznanie właścicieli nieruchomości z obowiązkami wynikającymi z ww. uchwał

do 31 marca 2013 r.

- gminy składają pierwsze sprawozdania do marszałka województwa

do 30 czerwca 2013 r.

- zachowują ważność zezwolenia wójta, burmistrza lub prezydenta miasta na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz umowy zawarte pomiędzy właścicielami nieruchomości a przedsiębiorstwami posiadającymi takie zezwolenia
- powinny być rozstrzygnięte przetargi na odbieranie odpadów od właścicieli nieruchomości, na terenie których zamieszkują mieszkańcy gminy

od 1 lipca 2013 r.

- zaczyna funkcjonować nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gmin

Park Staszica we Wrocławiu po rewitalizacji
Wartość projektu: **5,92 mln zł**
Dotacja: **3,36 mln zł**

Czy rewitalizujemy na niby?

– trzy aspekty rewitalizacji: infrastrukturalny, społeczny, finansowy

Wydaje się, że odpowiedź jest prosta. Wystarczy przejść ulicami dolnośląskich miast, by dostrzec to, czego jeszcze do niedawna widać nie było: estetyczne elewacje kamienic, nowe okna, zagospodarowane podwórka, nowoczesne tereny rekreacyjne. Ale czy to, co cieszy oko, jest wystarczające? Czy rewitalizacja infrastrukturalna powinna pociągać za sobą działania w sferze społecznej? Czy jesteśmy w stanie sprostać temu zadaniu? Jak w praktyce wygląda aspekt finansowy? I co tak naprawdę kryje się pod pojęciem "rewitalizacja"?

Pytania te zadaliśmy beneficjentom, którzy realizują projekty w ramach Priorytetu IX „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego.

3 x P = Przekonanie, Prawodawstwo, Pieniądże

Sebastian Wolszczak – Urząd Miejski Wrocławia: Trudno udzielić prostej odpowiedzi na te proste z pozoru pytania. Aby skutecznie rewitalizować, konieczne są trzy elementy: wola przeprowadzenia zmian, posiadanie niezbędnych ku temu narzędzi (ustawa rewitalizacyjna) oraz środków na sfinansowanie działań (publicznych – budżetowych i unijnych oraz prywatnych). Tylko wtedy, gdy te trzy elementy wystąpią łącznie, można mówić o rewitalizacji na serio. Z moich obserwacji wynika, że wola zmian jest, środki publiczne – wprawdzie w niewystarczającej ilości, ale są, brakuje natomiast ustawy rewitalizacyjnej oraz zaangażowania kapitału prywatnego. Dlatego projekty realizowane są na tyle, na ile pozwalają istniejące uwarunkowania.

Nowe Nadodrza

We Wrocławiu przykładem projektu współfinansowanego z środków RPO WD jest rewitalizacja Nadodrza – śródmiejskiej dzielnicy zabudowanej XIX-wiecznymi kamienicami. Szczególną wagę położono na odnowę parków, terenów zielonych i przyszkolnych, miejsc między zabudowaniami. Z odpowiednio przygotowanych i zaaranżowanych terenów mogą korzystać bezpłatnie wszyscy mieszkańcy. Stają się oni współuczestnikami życia społecznego, co zapobiega pogłębianiu się wykluczenia. Zainstalowano także monitoring, aby na ulicach było bezpieczniej i by szybciej reagować w przypadku przestępstw. Pełna rewitalizacja Nadodrza byłaby jednak niemożliwa, gdyby przewidywała wyłącznie odnowienie dzielnicy i zainstalowanie monitoringu, bez uwzględnienia potrzeb mieszkańców najuboższych, chorych i niezaradnych. Odpowiedzią na te potrzeby była kompleksowa modernizacja dwóch obiektów: Nadodrzańskiego Centrum Wsparcia oraz Centrum Rozwoju Zawodowego. Przeznaczono również pulę pieniędzy dla wspólnot mieszkaniowych i spółdzielni na inwestycje związane z mieszkalnictwem. Działanie to miało dwa cele (oprócz oczywiście uzyskania wyremontowanych kamienic):

- umożliwienie uzyskania dotacji podmiotom, które prawdopodobnie nie mogłyby sfinansować inwestycji z innych źródeł,
  - zainteresowanie mieszkańców rewitalizacją oraz wykreowanie współuczestnictwa w toczących się działaniach
- Projekt Rewitalizacji Nadodrza jest obecnie realizowany, za rok zakończą się ostatnie inwestycje. Czy jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości życia w dzielnicy? Jestem przekonany, że tak.

Rewitalizujemy naprawdę!

Katarzyna Iwińska – Naczelnik Wydziału Funduszu Zewnętrznych w Złotoryi: Rewitalizacja w Złotoryi stała się przedsięwzięciem o skali niespotykanej po roku 1990. Miała na celu zatrzymanie negatywnych procesów społecznych w najstarszej części miasta. Obecnie zakończono część inwestycyjną projektu, realizowane są tzw. działania miękkie. Pierwsze pozytywne skutki to ograniczenie malejącej przestępczości i wyeliminowanie miejsc niebezpiecznych, zatrzymanie postępującej degradacji dzielnicy Stare Miasto i impuls dla mieszkańców, który mobilizuje do własnych remontów. Kolejnym efektem jest gruntowne wzbogacenie oferty turystycznej miasta poprzez oddanie zabytkowego centrum, a w ślad za nim intensywny rozwój usług turystycznych (uruchomienie punktów gastronomicznych, miejsc nodegowych). W kontekście opisanych efektów należy powiedzieć, iż rewitalizacja odbywa się naprawdę.

Rewitalizacja idealna

Kolejny przykład rewitalizacji idealnej, czyli łączącej aspekt infrastrukturalny i społeczny, możemy zaobserwować w Zgorzelcu. Zmodernizowano i dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także wyposażono tamtejszy Miejski Dom Kultury. Dzięki temu umocniła się jego rola jako centrum działań edukacyjnych i kulturalnych organizowanych w mieście. To tu dzieci i młodzież mogą realizować swoje pasje i rozwijać zainteresowania. A wybór zajęć, które oferują pracownie jest imponujący – począwszy od kółek plastycznych, ceramicznych i fotograficznych poprzez muzyczne i taneczne, aż do teatralnego i kabaretowego.

Rewitalizacja obszaru Starego Miasta w Złotoryi, etap II
Wartość projektu: **4,79 mln zł**
Dotacja: **2,60 mln zł**

W ramach kolejnego projektu zgorzelecki magistrat postanowił na nowo zagospodarować część parku otaczającą dom kultury. Tym razem postawiono na sport i rekreację. W miejscu zniszczonych boisk asfaltowych powstały nowoczesne i wielofunkcyjne do gry w piłkę ręczną i koszykówkę. Boiska posłużą również pobliskim szkołom - liceum i gimnazjum, które nie dysponują odpowiednio dużym terenem do wybudowania własnych obiektów sportowych.

Na zmianach skorzystają wszyscy mieszkańcy Zgorzelca, którzy lubią aktywnie spędzać czas.

Modernizacja i wyposażenie budynku Miejskiego Domu Kultury w Zgorzelcu.

Wartość projektu: **2,12 mln zł**
Dotacja: **803,5 tys. zł**

Jest jeszcze czas...

...aby powalczyć o kolejne pieniądze przeznaczone na rewitalizację w ramach RPO WD. Jest to konkurs dla dolnośląskich miast, których liczba mieszkańców przekracza 10 tysięcy.

Pula pieniędzy, które można zdobyć wynosi ponad 90 milionów złotych. Projekty, które można zgłaszać, muszą być ujęte w Lokalnych Programach Rewitalizacji, a lista beneficjentów, którzy mogą powalczyć o te środki, jest szeroka, bo są to m.in.: jednostki samorządu terytorialnego, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, stowarzyszenia, towarzystwa budownictwa społecznego.

Należy jednak pamiętać, że konkursy mają charakter zamknięty, a ostateczny termin składania wniosków dla poszczególnych miast upływa w dniach:

28 listopada 2011 r.
○ Lubin, Głogów, Bolesławiec i Świdnica

12 grudnia 2011 r.
○ Oleśnica, Dzierżonów, Zgorzelec, Bielawa, Oława, Kłodzko, Nowa Ruda, Jawor, Świebodzice, Lubań, Kamienna Góra i Polkowice

28 grudnia 2011 r.
○ Wałbrzych, Jelenia Góra i Legnica

29 grudnia 2011 r.
○ Bogatynia, Strzegom, Boguszów-Gorce, Złotoryja, Ząbkowice Śląskie, Jelcz-Laskowice, Chojnów, Brzeg Dolny, Góra, Strzelin, Wołów, Trzebnica, Kowary, Milicz, Syców, Bystrzyca Kłodzka i Kudowa-Zdrój

28 marca 2012 r.
○ Wrocław

Projekty zrealizowane z unijnym wsparciem – RPO 2007–2013

Wodomierze z BMETERS POLSKA
Wartość projektu:
1,32 mln zł
Dotacja:
506 tys. zł

Przebudowa Kina „Warszawa” we Wrocławiu
Wartość projektu:
18,64 mln zł
Dotacja:
5,23 mln zł

Nowe technologie przy produkcji pojazdów specjalistycznych
Wartość projektu:
2,96 mln zł
Dotacja:
1,04 mln zł

Nowoczesność w systemach firmy PWPO-T PROMONT Sp. z o.o.
Wartość projektu:
4,07 mln zł
Dotacja:
1,27 mln zł

Sprzęt ratowniczy Grupy Wałbrzysko-Kłodzkiej GPR
Wartość projektu:
1,95 mln zł
Dotacja:
1,33 mln zł

„Bezpieczny Dolny Śląsk”
Wartość projektu:
26,25 mln zł
Dotacja:
22,29 mln zł

Renowacja ratusza we Lwówku Śląskim
Wartość projektu:
2,11 mln zł
Dotacja:
885,9 tys.

Uzdrowiająca moc dotacji

Dolnośląskie miejscowości uzdrowiskowe wykorzystały swoją szansę i otrzymały ponad 44 mln zł z programu regionalnego. Większość tej sumy, czyli 26 mln zł, to pieniądze, które z powodzeniem spożytkowały uzdrowiska ziemi kłodzkiej: zarówno uznane kurorty jak Kudowa, Polanica, Duszniki czy Łądek, jak i małe Długopole-Zdrój. Kurorty postawiły przede wszystkim na odnowienie „serca” każdego źródła, czyli parków zdrojowych.

Na największą inwestycję zdecydowały się władze Polanicy-Zdroju, którą rocznie odwiedza blisko 250 tysięcy turystów i kuracjuszy. Za 17 mln zł przebudowano zabytkowy park zdrojowy, dostosowując go jednocześnie do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 (RPO WD) wyniosło prawie 12 mln zł. Przebudowa objęła większość obszaru polanickiego parku zdrojowego, odnowiono alejki, dostosowano je do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Praca dla fontannika

Odnowione części parku otrzymały nowe, energooszczędne, ozdobne latarnie. Specjalnym podświetleniem wyeksponowano drzewa i krzewy oraz fontanny. Część alejek zmieniła swój przebieg, wytyczono nowe, które prowadzą do szczególnie urokliwych zakątków. Zadbano też o roślinność parku - wycięto mało estetyczne, chorujące drzewa i krzewy. Nad bezpieczeństwem spacerowiczów dyskretnie czuwa kilkanaście ruchomych kamer monitoringu, które zamontowano na latarniach. Pozwoli to również chronić park przed wandalami.

Atrakcją dla kuracjuszy ma być punkt widokowy i ścieżka rowerowa. Z okolic wjazdu do sanatorium Wielka Pieniawa zniknął nieestetyczny śmietnik, w zamian pojawiły się wykonane z brązu figury kuracjuszy – jedna z nich, w stroju z epoki, zasiadła na parkowej ławeczce. Wyjątkową ozdobą mają być fontanny, których łącznie jest już szesnaście. Specjalnie do ich obsługi i konserwacji zatrudniono pracownika – fontannika. W samym tylko Parku Różaneckich pojawiła się kurtyna wodna (przy kładce widokowej), a także fontanny zakończone głową lwa oraz w kształcie dzbanów. Jeden z podświetlanych wodotrysków w Parku Szachowym ma aż sześć metrów wysokości. Mimo to główną atrakcją tej części parku będzie pawilon szachowy, który zastąpił betonową szachownicę plenerową. Ponieważ kuracjuszami bywają nie tylko dorośli mistrzowie gry, przy renowacji parku nie zapomniano o najmłodszych: dla nich powstał plac zabaw.

Jeśli do całości obrazu zmian w parku zdrojowym dodamy przebudowę muszli koncertowej, a także – również współfinansowaną z RPO WD – rozbudowę zabytkowego Teatru Zdrojowego i utworzenie Międzynarodowego Centrum Konferencyjno-Kulturalnego, oferta dla odwiedzających Polanicę-Zdrój wygląda bardzo interesująco.

Park Zdrojowy w Polanicy Zdroju
Wartość projektu: 17,40 mln zł
Dotacja: 11,97 mln zł

Chopin w Dusznikach

Z puli przeznaczanej na dolnośląskie uzdrowiska skorzystały również Duszniki-Zdrój. Przedsięwzięcie pod nazwą „Spacerkiem z Chopinem – budowa i modernizacja przestrzeni publicznej uzdrowiska Duszniki Zdrój” ma kosztować 2 mln zł, z czego dofinansowanie z RPO WD pokryje 1,4 mln zł. Zakończenie wszystkich prac zaplanowano na koniec maja przyszłego roku.

Fryderyk Chopin odwiedził Duszniki w 1826 roku, gdy przyjechał na kurację jako 16-letni chłopiec. W ówczesnym teatrze zdrojowym dał wtedy dwa koncerty. Duszniki skrupulatnie wykorzystują dziś ten fakt do celów promocyjnych. Od kilkadziesiąt lat organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Chopinowski, a miejsce pierwszego zagranicznego debiutu Chopina nazywane jest Dworkiem im. F. Chopina. Dzięki unijnej dotacji kuracjusze będą mogli wkrótce wybrać się także na „spacer z Chopinem”. Trasa prowadzi z rynku przez pl. Warszawy, obok Dworku Chopina oraz podświetlanej fontanny, aż do Czarnego Stawu. Wszystkie miejsca są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Rynkowe skwery zyskały nową nawierzchnię z kamiennej kostki i płyt. Od dawna nieczynną fontannę zastąpiła nowa. XVIII-wieczną figurę Matki Bożej w centrum rynku, ufundowaną niegdyś przez mieszkańców z wdzięczności za ocalenie miasta przed epidemią, podkreślono odpowiednim oświetleniem. Dalej spacerując „z Chopinem”, wchodzimy do parku zdrojowego, gdzie odnajdujemy Dworek Chopina. Dawny blask odzyskała też jedna z głównych atrakcji dusznickiego parku: kolorowa fontanna. Zainstalowanie nagłośnienia połączonego z barwnymi iluminacjami, pozwala na organizowanie widowisk typu światło i dźwięk. Ostatnim punktem „spaceru z Chopinem” jest Czarny Staw. Dzięki dotacji z RPO WD, powstał tu drewniany budynek z tarasem wychodzącym nad lustro wody. Pomieści on hangar na sprzęt pływający oraz mały punkt gastronomiczny.

Rewaloryzacja Zabytkowego parku w Kudowie Zdroju
Wartość projektu: 4,50 mln zł
Dotacja: 3,14 mln zł

Budowa obwodnicy południowo-wschodniej Legnicy
Wartość projektu: 16,95 mln zł
Dotacja: 8,09 mln zł

Kto pyta, nie błądzi

W gąszczu przepisów, dokumentów i procedur, trudno znaleźć te najważniejsze i najbardziej istotne informacje. Aby nie zniechęcić się już na początku drogi po dotację, warto skorzystać z pomocy pracowników punktów informacyjnych. Oni

wskazą, jakie konkursy o dotacje są najodpowiedniejsze, które dokumenty trzeba wypełnić, wytłumaczą też całą procedurę ubiegania się o pieniądze unijne i rozliczania projektów.

PUNKT INFORMACYJNO-KONTAKTOWY RPO WD URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
50-411 Wrocław, Wybrzeże J. Słowackiego 12-14 (IV piętro, pok. 403)
tel. (71) 776 91 20, (71) 776 91 42
e-mail: rpo@dolnyslask.pl

PUNKT INFORMACYJNY DLA PRZEDSIĘBIORCÓW DOLNOŚLĄSKA INSTYTUCJA POŚREDNICZĄCA
ul. Strzegomska 2-4, 53-611 Wrocław
tel. (71) 776 58 12; (71) 776 58 13; (71) 776 58 14
e-mail: info.dip@umwd.pl

PUNKT INFORMACYJNO-KONTAKTOWY RPO W GŁOGOWIE
ul. Budowlanych 6A, 67-200 Głogów
tel.: (76) 835 68 91
tel./fax: (76) 834 27 97
e-mail: rpo.glogow@dolnyslask.pl

PUNKT INFORMACYJNO-KONTAKTOWY RPO W JELENIEJ GÓRZE
ul. 1 Maja 27, 58-500 Jelenia Góra
tel.: (75) 752 75 00
tel./fax: (75) 752 75 05
e-mail: rpo.jeleniagora@dolnyslask.pl

PUNKT INFORMACYJNO-KONTAKTOWY RPO W KŁODZKU
ul. Okrzei 8a, 57-300 Kłodzko
tel.: (74) 647 41 34
tel./fax: (74) 647 41 39
e-mail: rpo.klodzko@dolnyslask.pl

PUNKT INFORMACYJNO-KONTAKTOWY RPO W LEGNICY
ul. Rataja 26, 59-220 Legnica
tel.: (76) 852 30 15
tel./fax: (76) 862 09 58
e-mail: rpo.legnica@dolnyslask.pl

PUNKT INFORMACYJNO-KONTAKTOWY RPO W LUBANIU
ul. Rynek-Sukiennice 38, 59-800 Luban
tel.: (75) 615 19 56
tel./fax: (75) 615 19 57
e-mail: rpo.luban@dolnyslask.pl

PUNKT INFORMACYJNO-KONTAKTOWY RPO W TRZEBNICY
ul. Polna 43/2, 55-100 Trzebnica
tel. (71) 387 30 42
tel./fax (71) 387 47 29
e-mail: rpo.trzebnica@dolnyslask.pl

PUNKT INFORMACYJNO-KONTAKTOWY RPO W WAŁBRZYCHU
ul. Wysockiego 10, 58-300 Wałbrzych
tel.: (74) 888 09 26
tel./fax: (74) 842 35 66
e-mail: rpo.walbrzych@dolnyslask.pl

www.rpo.dolnyslask.pl
www.dip.dolnyslask.pl

